

Uusi aloite rahoittamaan ennallistamisasetuksen toimeenpanoa

22.10.2026

Johdanto

Suomessa käydään parhaillaan keskustelua kansallisen ennallistamissuunnitelman toteuttamisesta ja ennen kaikkea sen rahoituksesta. Yksi asia näyttää selvältä: valtiontalouden kiristyessä julkista rahaa ei ole luvassa siinä mittakaavassa, jota EU:n ennallistamisasetuksen tavoitteiden saavuttaminen edellyttäisi.

Rahoitusvajeeaksi on tunnistettu noin 400 miljoonaa euroa vuosittain.

Yksityistä rahoitusta on tarkoitus houkutella luonnon ennallistamiseen luontoarvomarkkinoiden kautta. Luontoarvomarkkinoiden rinnalla on pohdittu myös luonnonarvopankin ja erillisen kehittämisohjelman perustamista, jotta toiminta lähtisi tehokkaammin käyntiin (ks. Heikkinen ym. 2026). Luonnonarvopankin ideana on perustaa toimija, joka voisi hankkia, koota, rahoittaa, hallinnoida, tuotteistaa ja myydä luonnonarvohehtaareja luonnonsuojelulain mukaiseen kompensaatioon tai luontotekoihin osana luonnonarvomarkkinoita.

Luonnonarvomarkkinoiden tavoite on kannatettava, mutta markkinoiden pelisäännöt, kysyntä ja maanomistajille syntyvät tuotot ovat vielä epävarmoja. Lisäksi pelkona on, että monimutkaiset markkinat ja hallintomallit aiheuttavat tarpeettomia väliportaan kustannuksia, mikä syö rahoitusta varsinaisilta ennallistamishankkeilta. Ennallistamistoimia pitäisi silti käynnistää jo ennen luonnonarvomarkkinoiden

vakiintumista. Siksi olisi syytä tarkastella yksinkertaisempia ratkaisuja.

Uusi ennallistamismaksu

Yksi mahdollisuus on ottaa käyttöön väliaikainen ennallistamismaksu valtion mailla (ks. Helsingin Sanomien mielipidekirjoitus, Laasasenaho ym. 2026). Esimerkiksi kansallispuistoihin pääsy on pääsääntöisesti maksutonta, vaikka reittien, rakenteiden, luonnonhoidon ja ennallistamisen rahoitus on verovaroin rahoitettua. Monissa maissa, esimerkiksi Kanadassa, luonnonsuojelualueiden pääsymaksut ovat arkipäivää, ja tuotot voidaan ohjata lyhentämättöminä luonnonsuojeluun. Esimerkiksi Quebecissä Kanadassa luontokohteilla provinssin ulkopuolisilta henkilöiltä saatetaan veloittaa kaksi kertaa suurempi maksu kuin paikallisilta asukkailta.

Miksi samanlaista mallia ei kokeiltais Suomessa? Ulkomaiset turistit olisivat varmasti valmiita hyväksymään maksut esimerkiksi Lapin luontokohteilla, joissa on suurimmat kävijämäärät. Näin saataisiin myös ulkomaista pääomaa suomalaisiin ennallistamisinvestointeihin.

Jokaisen oikeuksien vuoksi kansallispuistojen pääsymaksujen periminen voi olla haasteellista Suomessa. Maksussa voisi olla kyse kuitenkin ns. ennallistamismaksusta, joka investoidaan suoraan luontoarvojen parantamiseen. Maksun tuotot käytettäisiin kohteiden luonnon ennallistamiseen ja tarvittaessa kulumista vähentäviin rakenteisiin. Valtiolle ohjattavat tuotot olisi korvamerkittävä läpinäkyvästi ennallistamiseen, ja niiden käytöstä olisi raportoitava vuosittain.

Siksi voitaisiin käydä keskustelua esimerkiksi vuoden mittaisesta kokeilusta 1.1. – 31.12.2028, jossa valtion maiden luontokohteelta vierailevilta perittäisiin esimerkiksi 2–5 euron ennallistamismaksu tai vaihtoehtoisesti 15 euron kertamaksu, joka oikeuttaisi valtion luontopalveluiden hyödyntämiseen luontopalveluita käytettäessä, esimerkiksi kansallispuistoissa. Maksua voitaisiin kerätä myös kokeiluluontoisesti valtion kalastus- ja metsästyslupien yhteydessä. Myöhemmin voitaisiin selvittää, voisiko maksun suorittaa myös soveltuvilla työnantajan tarjoamilla liikunta- ja hyvinvointieduilla, kuten esimerkiksi kalastonhoitomaksujen yhteydessä on tehty. Kokeilu perustuisi luonnon käyttäjä maksaa -periaatteeseen, ei uuteen veroon.

Ratkaisu olisi myös oikeudenmukainen. Maksu kohdistuisi niihin, jotka hyödyntävät valtion maiden ja kansallispuistojen palveluita ja infrastruktuuria. Ennallistaminen aloitetaan kansallisen ennallistamissuunnitelman mukaan juuri etupainotteisesti valtion mailla. Samalla vältettäisiin tilanne, jossa ennallistamisen kustannuksia yritetään siirtää yksityisille maanomistajille luontoarvomarkkinoiden kautta aikana, jolloin niiden vakiintumisesta ei vielä ole riittäviä näyttöjä.

Kyse ei olisi ihmelääkkeestä. Esimerkiksi kansallispuistoissa vierailee vuosittain noin 3,5 miljoonaa kävijää. Jo muutaman euron maksu tuottaisi arviolta 7–17 miljoonaa euroa vuodessa luonnon ennallistamiseen. Tällä summalla voitaisiin rahoittaa merkittäviä suo-, metsä- ja vesistökunnostushankkeita valtion mailla. Lisäksi se toisi ennallistamistalouteen ulkomaista pääomaa uudistavan matkailun periaatteiden mukaisesti.

Suoraviivaiset rahoitusväylät tarpeen

Ennallistamisasetuksen toteuttaminen vaatii uusia rahoitusratkaisuja. Sen sijaan että odotamme vuosia luontoarvomarkkinoiden kypsymistä, kannattaisi kokeilla keinoa, joka voidaan ottaa käyttöön nopeasti, jonka vaikutukset ovat helposti mitattavissa ja jonka tuotot voidaan ohjata suoraan luonnolle.

Yksinkertaisille ja suoraviivaisille toimintamalleille antavat tukea myös kansainväliset tutkimukset, joissa on huomattu, että luonnonarvomarkkinoiden kautta raha ei ole välttämättä kohdistu aina toivotulla tavalla suojelua ensisijaisesti tarvitseviin elinympäristöihin. Esimerkiksi Duffusin ym. (2026) mukaan Englannissa luontoarvomarkkinat ovat tilastojen mukaan painottuneet vain muutamaa luontotyyppiä ja tärkeitä metsä- ja kosteikkotyyppiä on ollut toistaiseksi vain vähän tarjolla. Esimerkki osoittaa sen, ettei luontoarvomarkkinoilla käytettyä rahaa voida välttämättä aina ohjailla ennallistamisasetuksen tavoittelemiin kohteisiin, koska kyse on omilla pelisäännöillään toimivista yksityisistä markkinoista. Toisaalta Seinäjoella 9.10.2026 järjestetyn Etelä-Pohjanmaan luonnonarvoseminaarin asiantuntijakeskusteluissa kävi selväksi se, että tällä hetkellä suurin hidaste luonnonarvomarkkinoiden käynnistymiseen ovat maksuhalukkaat asiakkaat. Esimerkiksi suurilla metsäyhtiöillä on paljonkin kohteita tarjolla, mutta luontotekoja vapaaehtoisesti rahoittavat toimijat ovat olleet toistaiseksi hakusessa (kuva 1).

Ehkä pieni maksu luonnon ennallistamisesta ei olekaan liian suuri pyyntö, jos suomalaiset ovat valmiita maksamaan kansallispuistojen parkkipaikoista, kahvikupista tai retkeilyvarusteista. Luontoa ei voi ennallistaa pelkillä suunnitelmilla. Tarvitaan myös rahaa.

Kuva 1. Etelä-Pohjanmaan luonnonarvoseminaarissa 9.10.2026 tutustuttiin luontoarvojen määrittämiseen Seinäjoen kaupungin omistamissa metsissä (kuva: Kari Laasasenaho).

Kari Laasasenaho

Erityisasiantuntija

Seinäjoen ammattikorkeakoulu

Sami Kurki

Professori, johtaja

Helsingin yliopiston Ruralia-instituutti

Marjastiina Teixeira

Projektipäällikkö

Seinäjoen ammattikorkeakoulu

Elina Iivari

Asiantuntija, TKI

Seinäjoen ammattikorkeakoulu

Jouni Kaipainen

Yliopistotutkija

Kokkolan yliopistokeskus Chydenius, Jyväskylän yliopisto

Anne Matilainen

Tutkimuskoordinaattori

Helsingin yliopiston Ruralia-instituutti

Kari Laasasenaho työskentelee Euroopan unionin osarahoittamassa TUPSU-Turvetuotantoalueiden palauttaminen suomensiksi -hankkeessa. Muut kirjoittajat työskentelevät Euroopan unionin osarahoittamassa TUKKA-Turvemaiden kestävän käytön osaamisklusterin aktivointi- ja koordinaatiohankkeessa.

Lähteet

Duffus, N.E., zu Ermgassen, S. O. S. E., Grenyer, R., & Lewis, O.T. (2026). Early outcomes of England's new biodiversity offset market. *Conservation Biology*, e70371. <https://doi.org/10.1111/cobi.70371>

Heikkinen, E., Nieminen, E., Pessala, P, Rouhelo, K., & Saario, M. (2026). *Selvitys luonnonarvopankin mahdollisista toteutusvaihtoehdoista*. Sweco Finland Oy. (Ympäristöministeriön julkaisuja 2026:34). Ympäristöministeriö. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-361-444-4>

Laasasenaho, K., Kaipainen, J., & Matilainen, A. (13.10.2026). Luontopalveluiden käyttäjiltä voisi periä ennallistamismaksun. *Helsingin Sanomat*. Mieli-pidekirjoitus. <https://www.hs.fi/mielipide/art-2000012321152.html>